

CZAS WOLNY MŁODZIEŻY AKADEMICKIEJ NA TERENACH LEŚNYCH Z UWZGLĘDNIENIEM ODLEGŁOŚCI OD MIEJSCA ZAMIESZKANIA RESPONDENTÓW DO NAJBLIŻSZEGO LASU

LEISURE TIME OF UNIVERSITY STUDENTS SPENT IN FOREST CONSIDERING THE DISTANCE FROM THEIR DOMICILE TO THE NEAREST FOREST

Łukasz Zbucki^{1(A,C,D,E,F,G)}, Dominik Dąbrowski^{1(A,C,D,E,F,G)}

¹Państwowa Szkoła Wyższa im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej, Polska

¹Pope John Poul II State School of Higher Education in Biała Podlaska, Poland

Zbucki Ł., Dąbrowski D., (2020), Czas wolny młodzieży akademickiej na terenach leśnych z uwzględnieniem odległości od miejsca zamieszkania respondentów do najbliższego lasu/ Leisure time of university students spent in forest considering the distance from their domicile to the nearest forest, *Rozprawy Społeczne/ Social Dissertations*, 14(1), 53-62. <https://doi.org/10.29316/rs/118735>

Wkład autorów/
Authors' contribution:
A. Zaplanowanie badań/
Study design
B. Zebranie danych/
Data collection
C. Dane – analiza i statystyki/
Data analysis
D. Interpretacja danych/
Data interpretation
E. Przygotowanie artykułu/
Preparation of manuscript
F. Wyszukiwanie i analiza
literatury/
Literature analysis
G. Zebranie funduszy/
Funds collection

Tabele/Tables: 8

Ryciny/Figures: 0

Literatura/References: 17

Otrzymano/Submitted:
10.09.2019

Zaakceptowano/Accepted:
04.03.2020

Streszczenie

Czas pozostający człowiekowi do dyspozycji po wypełnieniu przez niego podstawowych czynności życia codziennego, wykorzystywany jest zwykle do odpoczynku i regeneracji organizmu, ale również do własnego rozwoju. Zatem właściwa organizacja jak i treści wypełniające ten czas, wpływają na jakość życia każdego człowieka.

W prezentowanej pracy wskazano rolę lasu w życiu jak i wolnym czasie młodzieży akademickiej z Państwowej Szkoły Wyższej im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej. Przeprowadzona analiza oparta jest o uwzględnienie ważnego zdaniem badaczy czynnika, jakim jest odległość dzieląca miejsce zamieszkania respondentów z najbliższym lasem.

Badania przeprowadzono w 2013 roku, wykorzystując metodę sondażu diagnostycznego przy zastosowaniu kwestionariusza ankiety. Próbę badawczą stanowiło 400 studentów z Państwowej Szkoły Wyższej im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej.

Słowa kluczowe: młodzież, las, czas wolny, rekreacja.

Summary

The time left at man's disposal after having completed by them basic everyday activities, is usually used for rest and regeneration of the organism, as well as for their own growth. Therefore, proper organization and content of the leisure time, have an impact on the quality of life of every human being.

In the presented paper the authors have pointed at the role of forest in the life and leisure time of students of Pope John Paul II State School of Higher education in Biała Podlaska, Poland. The analysis is based on considering a key factor in the opinion of the authors i.e. the distance from the respondents' domicile from the nearest forest.

The study was conducted in 2013, using the diagnostic survey method and applying the questionnaire form. The study was carried out on a group of 400 students of PSW in Biała Podlaska, Poland.

Key words: leisure time, forest, youth, recreation.

Adres korespondencyjny: dr Łukasz Zbucki, Zakład Zarządzania, Państwowa Szkoła Wyższa im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej ul. Siderska 95/97 21-500 Biała Podlaska, e-mail: l.zbucki@pswbp.pl, zbuckilukasz@op.pl, <https://orcid.org/0000-0001-8426-6479>

Copyright by: Państwowa Szkoła Wyższa im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej, Łukasz Zbucki, Dominik Dąbrowski

Czasopismo Open Access, wszystkie artykuły udostępniane są na mocy licencji Creative Commons Uznanie autorstwa-użycie niekomercyjne-na tych samych warunkach 4.0 Międzynarodowe (CC BY-NC-SA 4.0, <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>).

Wstęp

Czas wolny jest zjawiskiem wielowymiarowym, spełniającym się w sferach: biologicznej, psychicznej, społecznej i ekonomicznej jednostki. Jest to czas będący przeciwieństwem czasu pracy. Specyfiką czasu wolnego jest brak obciążenia rygorami wykonalności oraz wolności wyboru człowieka co do czynności, które będzie w nim wykonywał. Jednocześnie jak twierdzi autor, czas wolny sprzyja procesom rozwoju jednostki, jak i społeczeństwa, a także procesom rozwoju gospodarczego (Bombol 2008).

Najczęściej wraz z pojęciem czasu wolnego wiąże się termin rekreacja, która zdaniem autorów, powiązana jest z pobudkami wewnętrznymi jednostki oraz nakierowanymi bardziej na osiągnięcie satysfakcji z podejmowanych zachowań rekreacyjnych, niż na otrzymanie za to nagrody (Heywood 2002, Palisano, Chiarello, Orlin 2011). Jednym z elementów składowych przestrzeni turystyczno-rekreacyjnej z uwagi na szereg korzystnych jego właściwości wpływających zarówno na zdrowie i dobre samopoczucie fizyczne i psychiczne człowieka jest las. Posiada on wiele właściwości m.in. zdolność tłumienia hałasu czy redukcji prędkości wiatru. Zaś estetyczne walory lasów, to przede wszystkim bogactwo gatunkowe, różnorodność roślin, zmienność sezonowa, zróżnicowanie drzewostanów, a także występowanie na tych obszarach bagien, zbiorników wodnych, łąk, torfowisk oraz polan. Miejsca atrakcyjne dźwiękowo pod względem odgłosów natury są preferowane jako miejsca wypoczynku, regeneracji fizycznych i psychicznych sił człowieka, przez co stają się obszarami intensywnej presji turystycznej (Bernat 2011).

Las jest atrakcyjnym miejscem do wypoczynku, wynika to z faktu, iż w Polsce jest on ogólnie dostępny oraz nie wymaga uiszczania zapłaty za przebywanie w nim z wyjątkiem niektórych parków narodowych oraz rezerwatów.

Jednym z rodzajów aktywności turystycznej jest turystyka leśna określana mianem sylwaturystyki (Kozioł, Muszyński 2009). Spośród wielu definicji tego rodzaju turystyki zlokalizowanej na obszarach leśnych na szczególną uwagę zasługują dwa podejścia. Jest to rodzaj podróżowania po obszarach zalesionych w celach krajoznawczych lub też spędzanie wolnego czasu w lesie w formie czynnego wypoczynku (Głowacki 2006). Natomiast Zbigniew Laurów (2006) twierdzi, że sylwaturystyka jest odmianą turystyki wiejskiej, która rozwija się na terenie gospodarstwa leśnego.

Omawiana sylwaturystyka niesie ze sobą wiele atrakcji m.in. szereg usług wypoczynkowo-rekreacyjnych oraz świadczy wieloaspektową edukację społeczeństwa. Poprzez turystykę możemy wzmacniać i regenerować siły fizyczne i psychiczne, a także kształtować swoją osobowość (Kozioł, Muszyński 2009). Aktywność fizyczna pod postacią rekreacji ruchowej realizowana systematycznie, pozwala zachować lub regenerować siły zarówno fizyczne, jak i psychiczne. Tymczasem statystyki wskazują nie-

Introduction

Free time is a multidimensional phenomenon, affecting the biological, mental, social and economic spheres of a person. This is the time opposite of working time. The features characteristic of free time are the lack of burden with the necessity to perform specified tasks and freedom of choice of the activities to be performed. At the same time, according to the author, free time is conducive to the development processes of a person and society, as well as economic development processes (Bombol 2008).

Most often, the concept of free time is associated with the term recreation, which, according to the authors, is connected with the internal motives of a person, which are aimed at achieving satisfaction from recreational actions rather than receiving a reward for it (Heywood 2002, Palisano, Chiarello, Orlin 2011). One of the constituent elements of the tourist and recreation space due to a number of its beneficial properties affecting both health and physical and mental well-being of people is the forest. It has many properties, for example, the ability to reduce noise or wind speed. And the aesthetic values of forests include primarily rich variety of species, plant diversity, seasonal variation, tree stand diversity, as well as the occurrence of swamps, water reservoirs, meadows, peat bogs and glades in these areas. Places that are attractive in terms of sounds of nature are preferred as places to have a rest, regeneration of physical and psychological powers of a person, thus becoming areas of intense tourist pressure (Bernat 2011).

The forest is an attractive place to relax and it results from the fact that in Poland it is generally available and free of charge, except for some national parks and reserves.

One of the types of tourist activity is forest tourism called sylvan tourism (Kozioł, Muszyński 2009). There are two approaches out of the many definitions of this type of tourism located in forest areas that deserve particular attention. It is a type of visiting the forests for the purpose of sightseeing, and spending free time in the forest in the form of active recreation (Głowacki 2006). On the other hand, Zbigniew Laurów (2006) claims that sylvan tourism is a variation of rural tourism that is developing in the forest.

The discussed sylvan tourism entails many attractions, including a range of leisure and recreation services, and provides multi-faceted education for society. Through tourism, we can improve and regenerate physical and mental strength, as well as shape our personality (Kozioł, Muszyński 2009). Systematic physical activity in the form of physical recreation makes it possible to maintain or regenerate both physical and mental strength. However, statistics show that a small percentage of Poles participate in recreation

wielki odsetek Polaków uczestniczących w rekreacji systematycznie. Jeżeli dodamy niewłaściwe nawyki w odżywianiu i higienie pracy oraz wypoczynku, to otrzymamy kilka zmiennych wyznaczających słabą kondycję współczesnego Polaka (Fąk, Opoka 1995).

Zdrowotne właściwości ekosystemów leśnych wpływają na rozwój turystyki i rekreacji, a przede wszystkim na terenach, które powszechnie uznane są za tereny uzdrowiskowe.

Ponadto lasy uczestniczą w procesie oczyszczania powietrza z metali ciężkich i pyłów oraz tłumienia hałasu, przez co wpływa korzystnie na mikroklimat obszarów zurbanizowanych (Milewski 2012).

Lasy z całą pewnością pełnią wiele funkcji, autorzy dopatrują się ponad stu funkcji, przy czym najczęściej wyróżnia się trzy funkcje: gospodarczą, ochronną oraz społeczną. To pojęcie funkcji rozumiane jest jako różnorakie korzyści czerpane z lasu. Ranga tych funkcji wynika zatem z zapotrzebowania płynącego ze strony społeczeństwa (Mandziuk, Janeczko 2009).

Według E. Janeczko (2011), turystyka i rekreacja na terenach leśnych, biorąc pod uwagę konieczność ochrony środowiska, a także potrzebę realizacji przez las celów produkcyjnych, nie może rozwijać się w sposób dynamiczny, zaś jednym ze skutecznych sposobów uregulowania rozwoju turystyki i rekreacji na obszarach leśnych jest odpowiednie ich zagospodarowanie.

Jak podkreślają autorzy, uczestnictwo w działalności rekreacyjnej pomaga w rozwoju umiejętności i jest połączone z szeregiem korzyści zdrowotnych, takich jak poprawa funkcjonowania układu krążenia i niwelowanie otyłości (Beauvais 2001, Waters, Goldfeld, Hopkins 2002). Dla osób mieszkających w środowiskach wysokiego ryzyka tj. zwiększonego poziomu ubóstwa, uczestnictwo w zorganizowanej działalności rekreacyjnej wykazało także zmniejszenie problemów emocjonalnych (Law, Petrenchik, Ziviani, King 2006). To również efekty w komunikowaniu oraz rozwój umiejętności funkcjonowania w społeczności, w której żyją (Larson, Verma 1999, King, Law, King, Rosenbaum, Kertoy, Young 2003).

Badania opinii społecznej dotyczące preferowanych form rekreacji w lasach, wskazują także na ulubione miejsca wypoczynku, jak również pożądane sposoby zagospodarowania rekreacyjnego obszarów leśnych. Z badań tych wynika, iż większość ruchu turystycznego skoncentrowana jest nad jeziorami i rzekami. Zaś penetracja lasu i wybór miejsca wypoczynku wewnątrz lasu, uzależnione jest od położenia lasu w stosunku do miejsca zamieszkania oraz preferowanego przez respondentów typu wypoczynku. Jednocześnie wybór miejsc wypoczynku determinuje możliwość realizacji różnych form rekreacji (Janeczko 2002).

Celem prezentowanej pracy jest wskazanie roli lasu w życiu jak i wolnym czasie młodzieży akademickiej z Państwowej Szkoły Wyższej im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej. Prezentowaną analizę oparto o wybrany czynnik, jakim jest odległość,

systematycznie. If we add to it improper eating habits, work hygiene, and rest, then we will have several variables determining the poor condition of a modern Pole (Fąk, Opoka 1995).

The health properties of forest ecosystems affect the development of tourism and recreation, especially in areas that are widely recognised as health recreation areas.

Moreover, forests participate in the process of cleaning the air of heavy metals and dust, as well as they reduce noise, which has a positive effect on the microclimate of urban areas (Milewski 2012).

Forests certainly have many functions and the authors mention more than a hundred functions, while three of them: economic, protective and social are referred to most often. This concept of function is understood as various benefits offered by forests. Therefore, the importance of these functions results from the demand of society (Mandziuk, Janeczko 2009).

According to E. Janeczko (2011), tourism and recreation in the forests, taking into account the need to protect the environment, as well as the need to achieve production purposes by the forest, cannot develop dynamically, and one of the effective ways to regulate the development of tourism and recreation in forests is their proper management.

As underlined by the authors, participation in recreational activities helps in the improvement of skills and is connected with a number of health benefits, such as improving the functioning of the circulatory system and reducing obesity (Beauvais 2001, Waters, Goldfeld, Hopkins 2002). For people living in high-risk environments, i.e. increased levels of poverty, participation in organised recreational activities has also shown a reduction in emotional problems (Law, Petrenchik, Ziviani, King 2006). These are also effects in communication and development of the ability to function in the community in which they live (Larson, Verma 1999, King, Law, King, Rosenbaum, Kertoy, Young 2003).

Public opinion polls on preferred forms of recreation in the forests also point to favourite places of taking rest as well as desirable ways of recreational development of forests. These studies show that the majority of tourist traffic is concentrated on lakes and rivers. As regards the penetration of the forest and choosing the forest as a place for leisure, it depends on the location of the forest in relation to the place of residence and the type of leisure preferred by the respondent. At the same time, the choice of leisure places determines the possibility of performing various forms of recreation (Janeczko 2002).

The aim of the presented work is to indicate the role of the forest in the life and free time of academic youth from the Pope John Paul II State School of Higher Education in Biała Podlaska. The presented analysis is based on the selected factor,

dzielącą miejsce zamieszkania respondentów z najbliższym lasem.

Materiał i metody badań

Badania empiryczne przeprowadzono w 2013 roku, stosując metodę sondażu diagnostycznego, zaś materiał badawczy zebrano przy zastosowaniu kwestionariusza ankiety, który został przeprowadzony wśród 400 studentów z Państwowej Szkoły Wyższej im. Papieża Jana Pawła II w Białej Podlaskiej. Wśród respondentów było 237 kobiet oraz 163 mężczyzn. Średnia wieku studentów to 21,7 lat. Materiał opracowano metodami statystycznymi zgodnie z obowiązującymi w tym względzie zasadami, wykorzystując do tego celu pakiet *STATISTICA*. Analiza statystyczna w powyższej pracy prezentuje wyniki w oparciu o procentowy rozkład liczebności, natomiast współzależność pomiędzy zmiennymi badano testem niezależności Chi-kwadrat. Istotność różnic określono przy poziomie $p < 0,05$.

Analiza wyników badań

Z przeprowadzonych badań wynika, iż odległość z miejsca zamieszkania do najbliższego lasu do 1 km wskazało 31,3% respondentów, zaś odległość powyżej 5 km deklarowało 39,7% osób uczestniczących w badaniu i była to najliczniejsza grupa młodzieży. Wśród pozostałych, odległość z miejsca zamieszkania do najbliższego lasu mieściła się w przedziale 2–4 km (tabela 1).

Tabela 1. Odległość z miejsca zamieszkania do najbliższego lasu
Table 1. The distance from the place of residence to the nearest forest

Odległość do najbliższego lasu/ The distance to the nearest forest	rozkład odpowiedzi/ distribution of responses	
	n	%
do 1km/ up to 1 km	125	31,3
2-4km	116	29,0
5km i więcej/ 5km and more	159	39,7

Źródło: badania własne
Source: own study

Wyraźnie wyższą potrzebę realizacji wolnego czasu w środowisku leśnym (tabela 2), deklarowały osoby żyjące w bliskim jego sąsiedztwie – najczęściej do jednego kilometra od miejsca zamieszkania. Jednocześnie wraz ze zwiększaniem się odległości, malała potrzeba organizacji czasu wolnego w lesie. Jednak różnice te nie były istotne statystycznie ($p=0,289$), co może potwierdzić brak związku potrzeby realizacji czasu wolnego w lesie z bezpośrednią odległością do lasu.

which is the distance between the respondent's place of residence with the nearest forest.

Material and methods of research

Empirical research was conducted in 2013, using the diagnostic survey method, and the research material was collected using a questionnaire that was carried out among 400 students from the Pope John Paul II State School of Higher Education in Biała Podlaska. The group of respondents consisted of 237 women and 163 men. The average age of students is 21.7 years. The material was developed using statistical methods in accordance with the applicable rules, using the *STATISTICA* package. The statistical analysis in the above work presents the results based on the percentage distribution of the numbers, while the correlation between variables was tested by the Chi-square test of independence. The significance of differences was determined at the level of $p < 0.05$.

Analysis of test results

The conducted research shows that the distance from the place of residence to the nearest forest of up to 1 km was indicated by 31.3% of respondents, while the distance of above 5 km was declared by 39.7% of people participating in the study and it was the largest group of young people. For the rest of respondents, the distance from the place of residence to the nearest forest was in the range of 2-4 km (Table 1).

A clearly higher need to spend free time in the forest environment (Table 2) was declared by people living in close proximity to the forest - usually up to one kilometre from the place of residence. At the same time, as the distance increased, the need to spend free time in the forest decreased. However, these differences were not statistically significant ($p=0.289$), which can confirm the lack of connection between the need for leisure time spent in the forest and the distance to the forest.

Tabela 2. Odczuwanie potrzeby realizacji czasu wolnego w lesie a odległość do najbliższego lasu
Table 2. The desire to spend leisure time in the forest and the distance to the nearest forest

Potrzeba realizacji czasu wolnego w lesie/ The desire to spend leisure time in the forest	odległość/ distance			Chi ²	p
	< 1km	2-4km	> 5km		
Tak/ Yes	72,0	65,5	63,3	2,479	0,289
Nie/ No	28,0	34,5	36,7		

p<0,05

Źródło: badania własne

Source: own study

Wypowiedzi respondentów co do roli lasu w ich życiu (tabela 3), były zróżnicowane statystycznie (p=0,006). Młodzież bez względu na odległość od miejsca zamieszkania do najbliższego lasu, deklarowała najczęściej przeciętną rolę lasu w ich życiu. W grupie określającej bardzo ważną lub przeciętną rolę lasu, wraz ze zwiększaniem się dystansu do lasu, malało jednocześnie jego znaczenie.

Respondents' statements regarding the role of the forest in their lives (Table 3) were statistically diverse (p=0.006). Regardless of the distance from their place of residence to the nearest forest, the youth most often declared that the role of the forest in their lives is average. In the group indicating a very important or average role of the forest, along with the increasing distance to the forest, its significance decreased.

Tabela 3. Rola lasu w życiu a odległość do najbliższego lasu
Table 3. The role of the forest in life and the distance to the nearest forest

Rola lasu/ The role of the forest	odległość/ distance			Chi ²	p
	< 1km	2-4km	> 5km		
Bardzo ważna/ Very important	20,8	9,5	12,0	17,866	0,006
Ważna/ Important	31,2	42,2	33,5		
Przeciętna/ Average	44,0	43,1	41,2		
Nie ma znaczenia/ Not important	4,0	5,2	13,3		

p<0,05

Źródło: badania własne

Source: own study

Niewątpliwie najkorzystniejszym okresem w którym młodzież realizowała wolny czas w lesie, była pora letnia. Potwierdzili to wszyscy respondenci. Stwierdzić należy również na podstawie tych badań, iż okres wiosenny, a także jesieni, były czasem sprzyjającym realizacji czasu wolnego także dla osób mieszkających w znacznej odległości do lasu. Być może czas budzącej się przyrody wiosną, przyciąga zdecydowanie częściej i jest silnym bodźcem wpływającym na człowieka również młodego. Okres jesieni potwierdza także, często potrzebę wyjazdu do lasu związaną z pozyskiwaniem w tym okresie darów lasu, co stało się nie tylko w Polsce, ale i w wielu innych państwach tradycją. Zima zdaniem respondentów przyciągała do lasu nielicznych. Najczęściej jednak tych, którzy mieszkali w bliskiej odległości do lasu. Zatem można stwierdzić że znaczna odległość (powyżej 5 km) może stać się barierą do organizacji czasu wolnego w lesie w okresie zimowym (tabela 4).

Undoubtedly, the most favourable period in which young people spent their free time in the forest was the summer season. It was confirmed by all respondents. It should also be stated on the basis of these studies that the spring and autumn seasons were favourable for spending free time in the forest also for people living a considerable distance to the forest. Perhaps the time when nature wakes up in spring attracts people much more often and is a strong stimulus that also affects young people. Autumn also often confirms the need to go to the forest related to obtaining forest gifts during this season, which has become a tradition not only in Poland, but also in many other countries. According to respondents, winter attracted only few of them to the forest. These were most often those people who lived in close proximity to the forest. Thus, it can be concluded that a considerable distance (above 5 km) can become a barrier to spending free time in the forest in the winter time (Table 4).

Tabela 4. Okresy najczęstszego organizowania sobie czasu wolnego a odległość do najbliższego lasu
Table 4. Periods when people spend their free time in the forest most often and the distance to the nearest forest

Pory roku/ Seasons of the year	odległość/ distance			Chi ²	p
	< 1km	2-4km	> 5km		
Wiosna/ Spring	20,0	19,8	27,2	10,204	0,116
Lato/ Summer	66,4	60,3	50,0		
Jesień/ Autumn	11,2	16,4	20,9		
Zima/ Autumn	2,4	3,5	1,9		

p<0,05

Źródło: badania własne

Source: own study

Stwierdzono wyraźne różnice pomiędzy ilością czasu wolnego realizowanego w lesie, a odległością z miejsca zamieszkania do najbliższego lasu (tabela 5). Młodzież najczęściej przebywała w lesie do dwóch godzin. Stwierdzono tu również, iż częściej były to osoby mieszkające w niewielkiej odległości do lasu. Największe zróżnicowanie występowało u osób deklarujących wypoczynek w środowisku leśnym od trzech do czterech godzin. Jak zaobserwowano: dłużej przebywały osoby mieszkające w dalszej odległości od lasu. Być może młodzież mieszkająca blisko lasu, znacznie częściej przebywa w tym środowisku choć czas przebywania był krótszy.

Spędzanie więcej niż pięć godzin w lesie, dotyczyło nielicznej grupy osób. Jednocześnie grupy te nie wykazywały większego zróżnicowania ze względu na odległość dzielącą ich z lasem.

Clear differences were found between the amount of free time spent in the forest and the distance between the place of residence and the nearest forest (Table 5). The youth usually stayed in the forest for up to two hours. It was also observed here that they were more often people living close to the forest. The biggest difference was in respondents declaring that they spend their leisure time in the forest from three to four hours. As it was observed, people living in a greater distance from the forest stayed there longer. Perhaps young people living near the forest visit it much more often, although the duration of their visit is shorter.

Only a small group of respondents said that they spend more than five hours in the forest. At the same time, these groups did not show much difference due to the distance between them and the forest.

Tabela 5. Ilość czasu spędzanego w lesie (średnio w tygodniu) a odległość do najbliższego lasu
Table 5. Amount of time spent in the forest (on average per week) and distance to the nearest forest

Przedział czasu/ Time range	odległość/ distance			Chi ²	p
	< 1km	2-4km	> 5km		
do 2 godzin/ up to 2 hours	68,0	62,2	51,9	10,096	0,039
3-4 godziny/ 3-4 hours	12,0	18,9	25,3		
5 i więcej godzin/ 5 hours and more	20,0	18,9	22,8		

p<0,05

Źródło: badania własne

Source: own study

Zaobserwowano, iż studenci do wspólnego spędzania wolnego czasu w lesie najchętniej wybierali towarzystwo rówieśnicze i znajomych. Im bliżej do lasu, tym częściej respondenci wybierali znajomych. Zaś wraz ze zwiększaniem się tej odległości, częściej osobami towarzyszącymi stawała się rodzina i bliscy. Najmniejsze zróżnicowanie występowało w grupie spędzających indywidualnie swój wolny czas w lesie. Odległość do lasu, jakby nie miała tu większego znaczenia (tabela 6).

It was observed that students most often chose their peers and friends to spend free time with in the forest. The closer to the forest, the more often respondents chose friends. And as the distance increased, it was their family and loved ones that accompanied them more frequently. The smallest diversity was observed in the group spending their free time in the forest by themselves. The distance to the forest was not relevant here (Table 6).

Tabela 6. Osoby towarzyszące podczas realizowania wolnego czasu a odległość do najbliższego lasu
Table 6. Accompanying persons during spending one's free time and the distance to the nearest forest

Osoby towarzyszące/ Accompanying persons	odległość/ distance			Chi ²	p
	< 1km	2-4km	> 5km		
Rodzina/ Family	28,00	31,9	34,4	2,384	0,665
Znajomi/ Friends	56,8	55,2	49,0		
Sam spędzam swój wolny czas/ I spend my free time by myself	15,2	13,9	16,6		

p<0,05

Źródło: badania własne

Source: own study

Respondenci mieszkający od lasu w odległości do jednego kilometra, wybierali najczęściej takie formy czasu wolnego jak: marsze i spacer, zbieractwo oraz jazdę rowerem. Osoby te wybierały również częściej obserwację terenu oraz łowiectwo. W grupie tej zaobserwowano także większą chęć podejmowania aktywności biegowej. W pozostałych grupach ze względu na odległość zamieszkania do najbliższego lasu, wskazywano w pierwszej kolejności takie formy jak: marsze i spacer oraz jazdę rowerem. Zatem można stwierdzić, iż formy te nie sprawiały respondentom większego utrudnienia, a wręcz przeciwnie. Odległość do lasu nie wpływa na wybór tych form. Podobne zjawisko stwierdzono podczas deklarowania spotkań towarzyskich, gdzie odległość do lasu nie wykazywała większego różnicowania (tabela 7).

Respondents living in the distance of up to one kilometre from the forest most often chose such forms of spending their free time as: marching and walking, foraging and cycling. These people often chose also terrain observations and hunting. Respondents in this group were also observed to engage in running activities more often. In the other groups, due to the distance between the place of residence and the nearest forest, the first forms such as marching and walking as well as cycling were indicated. Thus, it can be stated that these forms did not cause the respondents greater difficulty, it was rather the opposite. Distance to the forest does not affect the choice of these forms. A similar phenomenon was observed when respondents indicated social gatherings, where the distance to the forest did not translate into much difference (Table 7).

Tabela 7. Formy rekreacyjne realizowane w czasie wolnym a odległość do najbliższego lasu
Table 7. Recreational forms of spending free time and distance to the nearest forest

Formy rekreacyjne/ Recreational forms	odległość/ distance			Chi ²	p
	< 1km	2-4km	> 5km		
Marsze i spacer/ Marching and walking	54,4	55,2	48,1	1,716	0,424
Bieganie/ Running	24,8	19,8	16,4	3,036	0,219
Jazda rowerem/ Cycling	45,6	50,0	50,0	0,665	0,717
Jeździectwo/ Horse riding	4,0	3,5	5,1	0,458	0,795
Zbieractwo (grzyby, runo leśne, itp.)/ Foraging (mushrooms, groundcover, etc.)	49,6	43,1	38,6	3,438	0,179
Spotkania towarzyskie/ Social gathering	24,0	25,9	26,6	0,252	0,881
Wycieczki/ Trips	17,6	28,4	22,2	4,078	0,130
Łowiectwo/ Hunting	7,2	4,3	3,8	1,866	0,393
Obserwacje/ Observations	18,4	11,2	15,2	2,441	0,295
Gry terenowe/ Outdoor games	12,0	7,8	10,8	1,240	0,538

p<0,05

Źródło: badania własne

Source: own study

Oceniając chęć udziału w przyszłości w prezentowanych formach czasu wolnego w lesie (tabela 8), stwierdzono pewne zmiany. Zmalał udział w prostych formach tj. marsze i spacer, jazda rowerem, zaś częściej pojawiła się chęć biegania. Wzrosła również potrzeba spotkań towarzyskich, jak również chęć podejmowania trudniejszych form tj. jeździectwo oraz chęć uczestniczenia w zorganizowanych grach terenowych, a także deklaratywność chociażby z zbierania grzybów.

When assessing the desire to participate in the future in the presented forms of free time in the forest (Table 8), some changes were observed. Participation in simple forms decreased, i.e. marching and walking, cycling, and the desire to take up running appeared more often. The need for social gatherings also increased, as well as the desire to undertake more difficult forms, i.e. horse riding, participation in organised outdoor games, and even mushroom picking.

Tabela 8. Deklarowanie form rekreacyjnych realizowanych w przyszłości w czasie wolnym a odległość do najbliższego lasu
Table 8. Declaration of the desire to take up recreational forms in free time in the future and the distance to the nearest forest

Formy rekreacyjne/ Recreational forms	odległość/ distance			Chi ²	p
	< 1km	2-4km	> 5km		
Marsze i spacer/ Marching and walking	40,8	37,9	29,1	4,652	0,098
Bieganie/ Running	36,8	32,8	21,5	8,621	0,013
Jazda rowerem/ Cycling	44,8	43,1	32,3	5,551	0,062
Jeździectwo/ Horse riding	7,2	9,5	10,1	0,770	0,680
Zbieractwo (grzyby, runo leśne, itp.)/ Foraging (mushrooms, groundcover, etc.)	35,2	29,3	32,3	0,954	0,621
Spotkania towarzyskie/ Social gathering	23,2	28,5	28,5	1,213	0,545
Wycieczki/ Trips	16,8	31,9	25,9	7,531	0,023
Łowiectwo/ Hunting	5,6	5,2	5,7	0,038	0,981
Obserwacje/ Observations	15,2	13,8	6,9	5,465	0,065
Gry terenowe/ Outdoor games	15,2	13,8	20,2	2,328	0,312

p<0,05

Źródło: badania własne

Source: own study

Wnioski

Na podstawie dokonanej analizy wyników badań, wskazano następujące wnioski:

- Częstszą potrzebę realizacji wolnego czasu w środowisku leśnym, deklarowały osoby żyjące w jego bliskim sąsiedztwie – najczęściej w odległości do jednego kilometra od miejsca zamieszkania.
- Młodzież bez względu na odległość od miejsca zamieszkania do najbliższego lasu, deklarowała najczęściej przeciętną rolę lasu w swoim życiu. W grupie określającej bardzo ważną rolę lasu oraz przeciętną, wraz ze zwiększaniem się odległości do lasu, malało jednocześnie jego znaczenie.
- Najkorzystniejszym okresem do realizacji wolnego czasu w lesie przez młodzież było lato. Zaś okres zimowy przyciąga do lasu nielicznych. Najczęściej jednak były to osoby mieszkające w bliskiej odległości do lasu.
- Wystąpiły różnice pomiędzy ilością czasu wolnego realizowanego w lesie, a odległością z miejsca zamieszkania do najbliższego lasu. Czas na przebywanie w lesie młodzież deklarowała najczęściej do dwóch godzin i były to osoby mieszkające w bliskiej odległości do lasu.
- Zaobserwowano, iż młodzież do wspólnego spędzania wolnego czasu w lesie najchętniej wybierała towarzystwo rówieśnicze i znajomych. Jednak wraz ze zwiększaniem się odległości do lasu, częściej osobami towarzyszącymi stawała się rodzina i bliscy. Zaś w grupie indywidualnie spędzającej wolny czas, odległość do lasu nie miała większego znaczenia.
- Najczęściej wybieranymi formami czasu wolnego w lesie były: marsze i spacer, zbieractwo oraz jazda rowerem, a także dużą chęć podejmowania aktywności biegowej.
- Oceniając chęć udziału w przyszłości w prezentowanych formach czasu wolnego w lesie,

Conclusions

Based on the analysis of the research results, the following conclusions were observed:

- A higher need to spend free time in the forest environment was declared by people living in close proximity to the forest - usually up to one kilometre from the place of residence.
- Regardless of the distance from their place of residence to the nearest forest, the youth most often declared that the role of the forest in their lives is average. In the group indicating a very important or average role of the forest, along with the increasing distance to the forest, its significance decreased.
- Summer was the season when young people spent their free time in the forest most frequently. On the other hand, winter attracted only few of the respondents to the forest. They were most often people living close to the forest.
- Clear differences were found between the amount of free time spent in the forest and the distance between the place of residence and the nearest forest. The time spent in the forest declared by young people was usually up to two hours and these were people living in close proximity to the forest.
- It was observed that students most often chose their peers and friends to spend free time with in the forest. And as the distance increased, it was their family and loved ones that accompanied them more frequently. In a group of people spending their free time by themselves, the distance to the forest did not matter much.
- The most frequently chosen forms of spending free time in the forest were: marching and walking, foraging and cycling, as well as a very often indicated desire to take up running.
- When assessing the willingness to participate in the presented forms of spending free

stwierdzono malejący udział w prostych formach tj. marsze i spacery, jazda rowerem, zaś częściej pojawiała się chęć biegania. Wzrosła natomiast potrzeba spotkań towarzyskich, jak również chęć podejmowania trudniejszych form tj. jeździectwo oraz chęć uczestniczenia w zorganizowanych grach terenowych.

Las jest tym miejscem, które tworzy doskonałe warunki naturalnego współdziałania z człowiekiem w całym jego istnieniu od dawnych czasów do teraźniejszości. Znaczenie tego środowiska podkreślają prowadzone badania w różnych dziedzinach nauki, a także rozwijająca się moda na bycie aktywnym również w wolnym czasie. Przejawem tej mody, stają się częste widoki ludzi w różnym wieku, spacerujących lub poruszających się rowerem, konno po wyznaczonych ścieżkach na terenach leśnych w ciągu całego roku, również w pewnej odległości od miejsca zamieszkania. To doskonałe miejsce by odnaleźć spokój i odpoczynek od codziennych spraw i myśli. To także okazja przeżycia przygody, wchodząc w pewien mikroklimat oraz w bliskość z żyjącą tam dziką zwierzyną i różnym ptactwem. Autorzy mają nadzieję, iż dzięki tej pracy, zachęcą czytelników do bliższego poznawania lasu przez częstsze wybranie się tam choćby na krótką chwilę.

Z drugiej jednak strony mamy świadomość że środowisko leśne jest swoistym wyzwaniem, a nie każdy podejmuje wyzwania, zatem nie każdy będzie miał okazję doświadczyć tego co daje to miejsce oraz poznać jej walory.

time in the forest in the future, a decreased participation in simple forms was observed, i.e. marching and walking, cycling, while the desire to undertake running appeared more often. What is more, the need for social gatherings increased, as well as the desire to take on more difficult forms, i.e. horse riding, participating in organised outdoor games.

The forest is a place that creates perfect conditions for natural interaction with human, throughout his existence from ancient times to the present. The importance of this environment is emphasised by research in various fields of science, as well as the developing trend for being active also during free time. This trend manifests itself in frequent occurrence of people of different ages performing such activities as walking or cycling, riding a horse along designated paths in the forests throughout the year, also at a distance from their place of residence. It is a perfect place to find peace and rest from everyday problems and thoughts. It is also an opportunity to experience an adventure, entering a certain microclimate, as well as closeness to the wildlife and various birds living there. The authors hope that thanks to this work they will encourage readers to learn more about forests by visiting them more often, even for a moment.

On the other hand, we are aware that the forest environment is a kind of challenge, and not everyone undertakes challenges, and thus not everyone will have the opportunity to experience what this place has to offer and learn about its values.

Literatura/ References:

1. Beauvais C. (2001): *Literature review on learning through recreation*. Ottawa: Canadian Policy Research Networks.
2. Bernat S. (2011): *Atrakcyjność dźwiękowa polskich parków narodowych*. W: *Turystyka w lasach i na obszarach przyrodniczo cennych*, Studia i Materiały CEPL, R.13. Zeszyt 3 (28), Rogów.
3. Bombol M. (2008): *Czas wolny jako kategoria diagnostyczna procesów rozwoju społeczno-gospodarczego*. Monografie i Opracowania 555, Szkoła Główna Handlowa. Warszawa.
4. Fąk T., Opoka D. (1995): *Aspekty zdrowotne rekreacji ruchowej w opinii studentów AWF we Wrocławiu*. W: *Styl życia a zdrowie. Dylematy teorii i praktyki*, red. Z. Czaplicki, W. Muzyka. PTP, Olsztyn.
5. Głowacki S. (2006): *Znaczenie gospodarcze i rekreacyjne dolnych warstw lasu*. Leśne Prace badawcze.
6. Heywood JL. (2002): *The cognitive and emotional components of behavior norms in outdoor recreation*. Leisure Science. 24 3-4, 272.
7. Janeczko E. (2002): *Środowiskowe i społeczne uwarunkowania rekreacyjnej funkcji lasów Mazowieckiego Parku Krajobrazowego*, praca doktorska SGGW, Warszawa.
8. Janeczko E. (2011): *Zagospodarowanie turystyczno-rekreacyjne Lasów Państwowych w Polsce-stan obecny i perspektywy* W: *Turystyka i rekreacja na obszarach nieurbanizowanych –wybrane zagadnienia*, red. J. Kiryłow, Wyd. SGGW, Warszawa.
9. King G., Law M., King S., Rosenbaum P., Kertoy MK., Young NL. (2003): *A conceptual model of the factors affecting the recreation and leisure participation of children with disabilities*. Phys Occup Ther Pediatr. 23 p. 63-90.
10. Kozioł L., Muszyński Z. (2009): *Atrakcyjność rewirów leśnych jako obszarów recepcji turystycznej*, Zeszyty Naukowe MWSE, nr. 2 (13), Tarnów.
11. Larson RW., Verma S. (1999): *How children and adolescents spend time across the world: work, play, and developmental opportunities*. Psychol Bull, 125 p. 701-736.
12. Laurów Z. (2006): *Niewykorzystanie walorów turystycznych polskich lasów* W: *Rola turystyki, rekreacji i zabawy w edukacji leśnej społeczeństwa*, Studia i Materiały CEPL, R. 8, zeszyt 8 (13), Rogów.

13. Law M., Petrenchik T., Ziviani J., King J. (2006): *Participation of children in school and community*. In: *Children: understanding children's occupations and enabling participation*. eds. S. Rodgers, J. Ziviani, London: Blackwell Science, p. 67–90.
14. Mandziuk A., Janeczko K. (2009): *Turystyczne i Rekreacyjne funkcje lasu w aspekcie marketingowym*. W: *Turystyka w Lasach i na obszarach przyrodniczo cennych*. Studia i Materiały CEPL, R.11. z 4 (23) Rogów.
15. Milewski W. (2012): *Lasy w Polsce*, Wyd. Centrum Informacyjne Lasów Państwowych. W: www.lasy.gov.pl/dokumenty/materialy_promocyjne/lasy-w-polsce-2012/view. [dostęp: 15.03.2014].
16. Palisano RJ, Chiarello LA, Orlin M. (2011): *Determinants of intensity of participation in leisure and recreational activities by children with cerebral palsy*. *Dev Med Child Neurol.* (53): 142–149. doi:10.1111/j.1469-8749.2010.03819.x.
17. Waters E., Goldfeld S., Hopkins S. (2002): In: *Indicators for child health, development and wellbeing*. Melbourne: Center for Community Child Health, Royal Children's Hospital.